I, 10, 1936 LEI 5

„Cine renunţă la mormânt, renunţă la înviere. Pentrucă, condiţia învierii stă în acceptarea prealabilă, neşovăitoare, senină, a durerilor şi apăsării mormântului".

ICONAR

Jertfiţi şi jertfitori

Umiliţi şi cutremuraţi adorăm în taină simbolul înalt al jertfei Domnului nostru Isus Hristos, precum din ură deslănţuită şi necruţătoare înfierăm făţiş pe biciuitorii, hulitorii, scuipătorii şi răstignitorii Lui. Iată o pildă de jertfire peste fire prea înaltă, ca să pornim dela dânsa pe căile timpului spre ziua noastră de azi. Totuşi, dece să nu putem vedea în pilda Dumnezeului nostru un îndreptar pentru noi? Dece să fi păşit El cel dintâi pe calea suferinţii, decât ca să ne îndemne să făptuim cu mărunta noastră fiinţă omenească, ceeace a săvârşit El cu întruparea sublimei Sale fiinţe cereşti? Abia după El s'a înşirat alaiul lung al mărturisitorilor martiri, şi între servii lui Dumnezeu şi robii satanei a început războiu crâncen, care nu se va sfârşi până ce ostaşii binelui nu vor răzbi clica asupritoare a luciferului.

Pe când papii huzureau în desfătări destrăbălate, care erau numai o faţă a setei de putere lumească ce-i înteţea, la Florenţa schimnicul Savonarola împrăştia depe amvon cuvântul de foc în care avea să se pârjolească el însuşi. „Vezi"? — rânjesc eroii dintre culcuşurile de puf şi ospeţele vânzării, — „nu era mai bine ca bietul Savonarola să-şi fi văzut de sufletul lui, în loc să se apuce să răstoarne lumea?" — Căci lumea se răstoarnă şi singură, fără trebuinţa jertfei unor nesăbuiţi.

Ci se răstoarnă ca să se prăbuşească. Pe când după sacrificiul lui Savonarola a urmat peste veac conciliul din Trent. Destrăbălaţii au căzut în pocăinţă, schimbând vesmântul catifelat al desfătărilor cu aspra rasă a penitenţei şi a disciplinei. Cine a avut dreptate, Savonarola sau cei ce l-au ars pe rug? Ce era mai just şi mai profund, instinctul călugărului sau calculul prelaţilor? Unde era adevărul folositor, în credinţa lui aspră sau în scepticismul lor înflorit?

La Port-Royal des Champs, lângă tihnita mânăstire de călugăriţe, se strânsese o mână de oameni cucernici şi învăţaţi, ca să adâncească în singurătate trăirea deplină a moralei creştine, şi ca să crească tineretul în desăvârşirea ei. Aveau faimă de sfinţi ei, cari trăiau cum învăţau, dupăce unii din ei părăsiseră în oraşul pierzaniei o „carieră" strălucită. Arnauld, Nicole, Pascal şi trei Le Maître, ştiutori că virtutea se cucereşte greu şi se pierde uşor, s'au întors dela lume, opunând compromisului monden al cazuisticei iezuite, austeritatea moralei creştine adevărate, observanţei exterioare cultul adâncit al credinţei. „Pentru ce?" se întreabă scepticul pozitivist, „pentruca în secolul următor superstiţiile intolerante să fie înfrânte de raţiunea luminată a enciclopediştilor? Pentruca rigorismul rigid să se topească în braţele curtezanelor văzute de Boucher, Lancret, Pater şi Watteau?" — „Nu!" — răspundem noi. Ci pentruca pilda şi învăţătura jansenîştilor să se transmită din om în om, din mame în copii, generaţii de-a rândul până azi, în acea pătură solidă a poporului francez, care singură a păstrat neclintită cumpăna ţării în mijlocul tumbelor revoluţionare ale vizionarilor descreeraţi. Şi tocmai aceia, pe care răsmeriţa nebunilor avea să-i svânture, dărâmaseră piatră depe piatră mânăstirea unde tăcuţii înţelepţi pregăteau chiagul sufletesc al naţiunii, şi au prigonit pătimaş ca pe nişte săditori de zâzanie pe cei care le puteau deveni mântuitori.

Ca şi atunci, şi astăzi poţi alege să fii jertfit sau jertfitor. Cugetă la cel ce merge la moarte pentru un bine care nu e al său şi la cel care-i dă moartea ca să-şi apere huzurul clipei. Alege să fii primitor sau dătător de moarte. Ce păzeşte unul, ce apără altul?

Unul păzeşte „civilizaţia modernă", adică jocul subtil al inteligenţei amorale, rafinamentul decadent al deliciilor sensoriale, desagregarea ţării de dragul fanteziilor individuale, domnia îngâmfată a rangului de „lume bună" şi a „cetăţeanului liber" de orice sânge. „Civilizaţia" are trebuinţă de câştiguri nestăvilite, şi nici unul nu e necinstit, chiar dacă vine din trădarea spre străin, din mită, trafic, abuz şi samovolnicie. Puterea constituită le ocroteşte binevoitor sub scutul ei, de după care ucide crud şi laş pe răzbunători.

Altul apără credinţa strămoşească, crede în virtutea cucerniciei, în curăţenia inimii, în sfinţenia dragostei şi a familiei, în cinstea muncii, în datoria cumpătării şi a supunerii către dreapta rânduială obştească.

Vei merge cu cel care surpă ţara din stricăciune, sau cu cel care o zdrăveneşte din curăţenie? Camarade, în tine spiritul vibrează limpede şi înalt, puterile îţi vin din cultul credinţei mai presus de tine, pentru înfăptuirea căreia eşti gata să înfrunţi nu numai viaţa, ci şi moartea. Te simţi servitorul neînsemnat al unui altar sublim, parte a unui întreg însufleţit care te depăşeşte, căruia te-ai supus şi cu care una eşti. Nedeosebit trăeşti în tot precum şi el se oglindeşte în tine, încât la luptă şi la jertfă simţi zvâcnind în tine o lume necuprinsă, care sporeşte uriaşă mărunta ta putere omenească. Porneşti spre faptă încordat şi senin. In pieptul tău e Legiunea toată, în mâna ta voinţa tuturor. Cine cutează să-ţi stea în cale? Ce alege flacăra ta arzătoare din mişelia sau năucia lor? Scrum. Ei o ştiu, şi nici nu ies la luptă vitejească, ci te pândesc cu întunericul pe la spate. Tu n'ai şovăit să alegi a fi rana puroiată sau lama sclipitoare. Nu vei putrezi în huzur necinstit, privirea ta dârză şi limpede îmi arată că ai şi ales: tu vei înfrunta primejdia glorioasă a purificării.

Suntem din tagma hoţului de păgubaş. Duşmanii se asmut împotriva noastră că suntem răzbunători şi ucigaşi. Dar mâna lor nepedepsită douăzeci şi şapte de vieţi a secerat printre noi, şi tot pe noi ne-au scos datori. Cine e ucigaş? Ei ne ucid apărându-şi comorile şi pielea şi noi murim pentru ţară şi credinţă. Dumnezeu ne va judeca. Dar tu nu pregeta! Pătrunde lozinca luptei drepte pentru Christos, Ţară şi Rege, preamăreşte smerit pilda celor jertfiţi, cari din cer şi din hrubele pământului aţintesc ochi asupra ta, şi în numele lor şi al Căpitanului scrâşneşte şi mergi înainte!

Tu ştii ce te aşteaptă, tu ştii că vipera oploşită aţâţă împotriva ta pe dregătorul vândut, tu ştii că te pândeşte schingiuirea, beciul şi moartea, dar tu eşti gata de jertfă, până la împlinirea celor scrise, până la istovirea tuturor încercărilor amare. Tu le ştii toate acestea şi încă eşti gata de sacrificiu. Căci tu mai ştii că după moarte vine învierea, după suferire biruinţa. In numele credinţelor noastre mântuitoare, în numele biruinţei viitoare, înfruntăm cu toţii, neclintiţi, gata de jertfa scump vândută, pe mişelnicii noştri jertfitori. Cutezaţi, călăilor!

BARBU SLUŞANSCHI

Maramureş

Vite, munţi, rumâni,
argăţim slugărim pela jupâni:
Veneticii ne-au băut până la lască.
Râpă rea, oftatu'n piept se cască,
Codrii, cerul, basmele,
îngenunche, lângă noi, cu fruntea'n praf.

Cu harapnicul la brâu ca un vătaf
se bălăngăne stăpânul în caftan,
burduhos şi cu zulufi şi roşcovan.

Soarele-i şi el bătrân zaraf,
viaţa: lipitoare de catran.

Ni-i făptura ardicată din obiele
din pecingine şi câlţi. Din sdrenţe plânse.
Coastele domneşti bătute'n stele,
Cine ni le-a stins? Cine le frânse?
Că nè scârţăe ciolanele sub piele:
Osii ruginite şi neunse.

Peste os de voevozi şi peste gropi,
suge guşa viperii, umflată.
Ne'nfig, lifteie, în carne, târnăcop,
fier de plug ne'mplântă'n beregată.
Şi sub măgurile unde, altădată
călăreau, pădurile albastre
pe-a bourilor de foc spinare 'naltă,
sinagogile din coapse tinere tresaltă
peste măduva şi junghiurile noastre.

Când, sărac, ne coace jerăgaiul
mămăligile de bozie şi smoală,
soarelui i-am smulge tot mălaiul,
de crăciun să-l clocotim în oală.
Ziua o'noptăm, la geam, cu pae,
să nu scoale pruncii din copae.
Limba hornului flămândă, de funinge,
sarea neagră a cerului o linge.

Munţii,
sfârtecaţi în măruntae ca de-o ghiară,
storşi şi cu rărunchii scoşi afară,
vor şi ei să plece'n ţară,
pân' la Vodă, cel cu pragul de safire,
ca să bată cruci la Stăpânire
şi să ceară de pomană desrobire...

De-am avea opinci în fier turnate,
drept la rai, pe pravăţe de lună,
la Sân-Pătru am porni, cu jalba'n mână,
să ne facă Dumnăzău, dreptate!

Nici o stea nu vine... Nu se 'ndură
nici un înger pe la poartă să ne treacă,
în bocceaua inimii, săracă,
să ne lunece un zâmbet de prescură.

Numai noaptea, când dorm oasele-
[găteje,
fruntea-aprinde vis de răsmeriţă:
vulturi mari de cremene şi-arşiţă
ni se smulg din umeri, cu vârteje, —

Munţii urlă şi scot şerpi de flacări
[crunţi,
fierb şuvoaele şi tulnicele tună,
şi prăpăstii, joagăre şi munţi
prăvăliţi din muget şi furtună,
iar îşi cheamă Domnul lor de soare,
să descalece a doua oară'n piatră,
şi'n viforniţă de Mare Vânătoare
să despice zimbrul înc' odată!

RADU GYR

Mortul

Cum l-au întins
pe scândura de brad,
pare a privi cu ochiu stins
şi calm: o apă'n vad,
— tavanul.

Pe trupul gol
a căzut mototol
ca din întâmplare
la cingătoare
pânza aspră de in.

Alături, un vecin
bolnav, oftează mereu;
a povestit celor din pat
(infirmiera susţine c'a aiurat)
cum, pe gaura cheii, azi noapte,
au intrat Dumnezeu
şi Sfântul Ilie, în şoapte.
Cum l-au ales dintre paturi
şi cum, din cele patru laturi
ale sălii, încetinel şi grav
au pus mâna pe bolnav.
Sfântul Ilie i-a predat
sufletul, împachetat,
lui Dumnezeu;
era cam greu:
fusese de şapte ori încarcerat.

Acum, vorbind tare şi cu'nveselire
majurul îl ia hainele'n primire...

SILVIU RODA

Solie

După veacul negru creşte o minune,
Crainici pe cai albi aleargă s'o spue,
Glas adânc din rădăcini străbune
Spre cer nou rumânesc se sue.

Il zice din tulnic muntenesc ciobanul,
Il îngână fata, îl scrie pe brazdă
Creştinul sărac, că cinstit obraz dă
Ţării cotropite, desrobitor Căpitanul.

De groază păgânul, vândutul de spaimă
Incremenesc în stană crispată.
Legiunea vitejească, peste ţara curată,
Va înălţa columne verzi de faimă.

Voi, pe cari truda nu vă 'nspăimântă,
Veniţi jurământul făţiş să vă lege
La fapta 'ncepută în rugăciune sfântă
Ce rânduială nouă va să 'nchege.

Pe drumul neîntors al legământului.
Jertfa şi-a întins de sânge lăvicerul
Sub paşi se cască gura mormântului,
De-asupra voastră se deschide cerul.

Sta-veţi luminoşi pentru veşnicie
Sabie de-arhangel, gardă carpatină
Ce răzbi pe Iuda care azi întină
Domneasca întru Christos Rumânie.

BARBU SLUŞANSCHI

Sângele, care a
pentru noi

Neamurile au ştiut de
El va veni. Peste voinţa oa
chiar peste măsurătorile inţel
mintea'n barbă, timpurile -
ţelepciunea lor fără prihar
hotărît astfel. Timpurile, în
Dumnezeu, nu oameni fără
ele. Dar au fost câţiva aleşi,
Pârvan, cari L-au simţit ven
paloş, să domolească toate t
fletului şi-ale trupului. Ce i
dată! Flăcăii — Doamne, câ
viaţă vor fi avut! — se log
moartea, care le lua suflarea
tinereţe. S'a vărsat sânge, c
mai poate şterge. Poate că a
Dimineaţa e întotdeauna roşi
şi-au dat sângele pentru jert
răţire a neamului, în care s'
atâţia venetici cu bale de
la gură. Din sângele legiunii
înţelepciunea noastră, a le
Dar: fiind bun, fiind chiar
poţi mântui în afară de legi
să vă întreb: jidovii se pot
afară de biserică? Deaceea:
niţi, unii, cu sofisme, că su
că sunteţi drepţi, că sunteţi
— căci nu sunteţi legionari
nu sunteţi sub Căpitan, n
Şi, dacă nu credeţi, ce po
voi: din farisei ce-a putut fi
şerpi? — că şi şarpele poa

* * *

Oare ce e altceva sângel
rilor morţi pentru ţară, ca
rarea-păcatelor ei, făcute
rumâniei?

* * *

Peste Căpitan, nu este ni
de Dumnezeu. Deaceea, El
nu poate să dea nimănui
decât lui Dumnezeu şi să
gionar, vărsat pentru comun
stră a tuturor. MIRCEA

După fărâmiţarea ind
urmează integrarea unei
tualităţi colective. Pers
creatoare va deveni din n
impersonală în slujba u
colectiv. Metafizica şi o
socială ne-au rămas dat
nouă dogmă iraţională bi
iată şi cu o nouă „biseric
desăvârşita înfrângere a
lismului. Abia după aceast
se va putea vorbi de un
vieţii, născut din setea d
aşa cum acest stil l-am
în câteva perioade ale ist
pentru aceasta, încăodată
anonimat; dogmă; colecti
tual; artă abstractă; stil
trică. LUCIA

Câteva cuvinte despre viaţa şi opera lui Mihai Horodnic

I.

„Pribeag pe-un drum de soare eu m'am pornit
[să merg
Şi desnădejdea toată din sufletu-mi s'o şterg,
S'ajung în ţara unde mai albi în floare's merii,
Să sec dintr'o sorbire isvorul primăverii
Să simt o viaţă nouă...
Dar m'am oprit din drum...
(M. Horodnic)

Peste câteva luni se vor împlini zece ani dela moartea nefericitului poet bucovinean Mihai Horodnic. Peste ţărâna mormântului, logodit în tinereţe şi vis stelar, toamne multe au nins nostalgii şi funigei de uitare. Uitare şi vinovată indiferenţă s'a aşternut şi peste versurile lui de duios patriarhalism şi curată simţire românească. Astăzi când se vorbeşte atât de mult de înflorirea şi chiar de maturitatea poesiei bucovinene, cinstirea amintrii şi operei lui Mihai Horodnic e mai mult decât o datorie. Deaceea am socotit că nimic nu poate fi mai frumos şi mai drept decât închinarea unui mic studiu vieţii şi operei lui. Pornit din legendă de plug şi frunte'n sudoare să însângere crinii inimii, legănată'n murmurul undelor de Suceavă pe vad de prundişuri şi în ploaia albă a crizantemelor de lună în nopţi de vară, pe drumuri de lumină şi şcoală, puiul de ţăran, mândru ca un măr domnesc pârguit, purta sub pieptar de suman alăută de doină munteană şi infinituri azurate de mioriţă. Arcuş nevăzut îngâna pe coarde de simţuri durute cântece cu haiduci de odinioară, cu frunză verde şi amintiri de acasă, păstrate'n vibrare de romantică întoarcere înspre lumea copilăriei cum păstrează ghiocul sbuciumul valurilor mării în furtună.

Monotonia apăsătoare a orelor de învăţământ îi va fi durut greu. Gândurile lui vor fi sărbătorit bucurii de primăvară pe malul Sucevii lui dragi, în grădiniţa casei părinteşti unde-i creşteau noroc crăiţele şi crinii. Melodiile acestea interioare, gândurile retrase'n lumea amintirilor de copilărie şi grădinelor doldora de floare şi mireasmă, l-au despărţit de lumea în care a intrat. Gălăgia oraşului a început să-i displacă duşmănos. Prăpastie fără leac s'a deschis între lumea rosturilor lui de grădinar de stele şi între sburdălniciile şcolăreşti. Anii începură să contureze tot mai mult viaţă de om singuratec aplecat de-asupra cărţilor cu basme şi minuni de versuri.

„Din negură luna răsare
Şi vântul pribeag pe cărare
Un basm povesteşte la toţi.
Ascultă cum freamătă creanga
Şi plânge departe talanga
Şi basmul...".

Bucuria primelor minuni de ritm şi rimă a sărbătorit-o hoinar pe câmpiile fără margini, prin lanuri de aur şi holde, în concert seral de greeri şi lună plină. Pe urmă au înflorit versuri pe margini de manuale didactice şi s'a lămurit ucenicia la isvorul luminilor geniului eminescian. Revista „Muguri" apărută în 1924, trudită mai mult de el, i-a ospeţit şi încurajat începuturile promiţătoare. Câtă dragoste şi sârguinţă punea el ca să scrie revista cât mai frumos şi s'o scoată la piatră cât mai citeţ şi mai curat. Fiecare nou număr de revistă îi dăruia bucurie înzecită. Lumea începu să vorbească de ivirea unui mare talent. Nădejdi serioase încep să lege de el chezăşia de devenire şi ridicare pe culmi nebănuite a poeziei bucovinene. Fiecare număr îi poartă scrisul în versuri şi în proză. Nota de duioşie patriarhală şi romantism presărat de nostalgii de toamnă îi etichetează încercările izbutite, gândurile turnate în formă aproape desăvârşită.

Camarazii într'ale redacţiei şi stihuirilor, începură să-l stimeze şi să-l iubească. Le era acum conducător. Lucrările versificate devin poezie şi găsesc ospitalitate în pagini de reviste serioase din ţară.

„Acolo, pe cărarea copilăriei mele
Nu-i nimene acuma cântarea s'o înceapă.
Dorm sălciile toate încremenite'n apă,
Sub ţintuirea mută a focului de stele...".
(Noapte).

Caetele primului început ni-l destăinuesc ca un desrădăcinat al satului, un îndrăgit al naturii şi suferind de bolişteа iubirii fără, cauză şi fără margini. Sub povara uriaşă a geniului căruia-i purta numele şi mare asemănare în darul poeziei dar şi'n deslegarea chinurilor lutului în „Mister adânc de ape", prin moarte de cordbier, Mihai Horodnic îşi mistuia ardoarea scrisului în vâlmăşag de nelinişti şi doruri eterne, de trăire a farmecelor naturii divine, până la confundare şi depăşire.

Versurile lui poartă bogăţii de imagini cum pomii de primăvară flori de lumină. Vacanţele mari şi le petrecea în hoinăriri printre lanuri verzi şi prin poene de codru s'au sub crengi de visuri pe malul Sucevii, „pe gârla morii" şi prin livezi:

„Şi casa noastră prinsă în braţe de livezi
Şi-arinii dela poartă cu frunza lor
[subţire...".
(Noapte).

Bibliotecile Rădăuţilor nu puteau stâmpăra cu sărăcia lor de cărţi dorul de cetit al neîmpăcatului singuratec ce căuta în rândurile altora muzică de alinare şi îndemn spre creaţie nouă.

Parcă sub graba unei presimţiri grele Horodnic scria mult şi de zor. Termină şi transcrie piesa de teatru în versuri „File de poveste", pierdută astăzi şi piesa în proză intitulată „Haiducii", ce înseamnă realizare de trăinicie şi mai ales mărturie de adâncimi de talent nebănuite.

Iscălite Mihai Horodnic, T. Dragoş, Radu Octav sau Narcisse (pseudonime ale sale) realizările poetice şi în proză se înmulţesc. Tot Mugurii, la conducerea cărora a rămas din toamna anului 1925, îi publică şi cele câteva schiţe duioase cari n'au mai avut norocul unei revizuiri şi definitive puneri la punct, pentru a fi cinstite cu apariţia în volum: Orfanii, Negruţa, Moşneagul, Comoara, Copacul etc.

Pe zi ce merge poezia lui Horodnic cunoaşte o adâncire a sentimentelor şi o regăsire pe drumuri proprii: —

„S'au îmbrăcat în floare grădinele
[pe rând
Cutremurate toate de vraja unui gând,
Şi albe ca zăpada lucesc aprinse'n
[soare
Şi râd şi se tot miră de-atâta
[sărbătoare".
(File de Album).

sau:

„Şi drumul năvalnic făcea cotituri
Până departe în zări de păduri.
Şi ţarina plină de holde şi soare
Râdea bucuroasă cu zâmbet de floare".
(Zile de copilărie).

Copleşit de simţurile puternic robite naturii, nopţilor cu lună şi plânsului de ape pe vaduri, Mihai Horodnic a iubit serafic, a iubit fericirea de-a suferi, şi-a iubit iubirea.

„Cântecele aşteptării", vre-o cincisprezece cântece de dragoste în formă liberă, îi caracterizează lămurit această iubire, fără noroc dealtfel. Aceste cântece mai au însă şi marele merit de a sfinţi cruce de drum original, marcând mari posibilităţi de realizare:

„De dorul tău
Mă duc pribeag prin ţarini
Şi mă opresc la umbră de păduri;
Visez şi plâng
Şi'n urmă nu mai ştiu nici eu
Nimic de mine...
. . . .
Şi am simţit atunci
Cum îmi sboară din mâini
Fericirea
Îngropată'n ochii lui
În care se oglindesc
Depărtările albastre
Şi sinelii
Şi cari te îngroapă în ele
Şi pe Tine...". (Cântec. I).

Dar această pornire avântată înspre cruce de amiază, pentru pârg aşteptat şi realizare ultimă, s'a sfărâmat sub blestem de moarte. Toamna anului 1926, în zi de 4 Septemvrie, a prohodit cu scâncete de vânt şi lacrimi mari de frunze îngălbenite mândreţe de fecior „nărăvit la vis“ şi la „cules de stele“.

Peste fruntea largă ca o lună plină apasă anii şi ţărâna. Apele cari l-au înghiţit şi pe cari el le-a plâns în cântec mistuitor i-au topit focul inimii şi lumina minţii tinere. Tragedia sfârşitului pământean al lui Horodnic se aseamănă cu cel al maestrului său Mihai Eminescu căruia i-a slujit cu dragoste, credinţă şi talent.

Peste mormântul uitat de prieteni, peste opera răvăşită şi pierdută, trecură grei cei zece ani. Grei pentru amintirea lui, grei pentru chinul gospodarilor din Bilca, rămaşi săraciţi de singurul lor fecior, de nădejdea şi marea lor bucurie pe lume.

La urcarea crucii de realizări poetice, pe culmile pe cari se află astăzi, a contribuit şi truda talentului netăgăduit al lui Mihai Horodnic. Şi a contribuit în aşa măsură încât neglijându-i scrisul, literatura noastră de după războiu ar rămâne fără posibilitate de justă înţelegere în evoluţia ei firească. Farmecul poeziei lui Horodnic robeşte şi astăzi pe cetitor şi revoltă uneori pe cei ce regretă curmarea celui mai frumos destin poetic bucovinean la jumătate de urcuş spre creastă de nemurire şi glorie:

„Ochi albaştri de cicoare s'au închis
pe totdeauna
Şi pe straturi romaniţa scuturată-i pe
vecie;
Simt acum că primăvara limpezită
ce-o să vie,
Dintre bucurii aduse mie n'o să-mi
de-a nici una.
Uite, plânge-o stea departe, singură
pe cer de fum:
Dă-ţi măcar acum în lături dela geam
perdeaua albă...
Vântul scutură puternic viţele pustii
de nalbă
Şi mi-e sufletul afară, cerşetor rămas
pe drum...“.

(Elegie de toamnă).

Vremea ar fi limpezit frumos cântecul cu prospeţimi de isvor şi freamăt de zare limpede. Nenoroc, însă, a aruncat tristeţe de moarte peste aşteptările îndreptăţite şi peste nădejdi pentru a sfinţi cu jertfă primele noastre începuturi literare.

VASILE I. POSTEUCĂ

Ion I. Moţa:

Cranii de lemn

„Dar toate acestea sunt palavre anarhice pentru cel şi cei ce l'au ucis pe comandantul-legionar Teodorescu Virgil. Ei ne râd în nas: să mai poftiţi!... Un cap de legionar frământat de grija viitorului românesc, se trimite pur şi simplu, cu hârtii în regulă şi în colet de scânduri oficiale, părinţilor spre grabnică îngropare cu nepăsarea pe care ţi-o dă siguranţa că te vei disculpa în faţa lumii, cu o minciună (formula stereotipă: „vroind să desarmeze“...) Aceste scumpe cranii, aceste frunţi bombate de clocotul unor furtuni nobile şi altruiste, devin astfel pentru oficialitatea noastră ceva de ordin lemnos, fără valoarea şi drepturile omeneşti (să mai vorbim de drepturile româneşti?), ceva ce se poate lovi şi sfărâma fără frica unei pedepse dumnezeieşti, fără consecinţele impuse de imanenta justiţie omenească... Simple cranii de lemn.“ (pag. 198—199) „Cranii de lemn“ este cartea suferinţelor şi victoriilor studenţimii româneşti. Un fenomen de irupţie vulcanică a puterilor pământului s'a petrecut în 1922. De atunci şi până astăzi vulcanul acesta clocoteşte neîncetat. Puteri de dincolo irump năvalnic să trezească imensa adormire a naţiunii româneşti. Ele vrau răscumpărarea răstignirii poporului, ele clatină ridicăturile laşităţii şi vicleniei egoiste, care a cuprins păturile de sus ale ţării. Patrusprezece ani de lupte şi prigoane! Cranii de lemn. Ce straniu titlu de carte! Câtă durere ascund aceste cuvinte. Îţi trec pe dinainte toate momentele în cari te-ai înălţat pentru a crea vieaţa dreaptă a unei lumi ce se prăvăleşte în hău şi ei te-au râs „superiori“. Au rânjit: aceşti tineri „nebuni“ trebue izbiţi, loviţi, aruncaţi ca nişte uscături netrebnice. Au lovit în cranii, au lovit în suflet. Au dat acolo unde durerea e mai mare.

Nu ştiu dacă pătura cultă românească îşi dă seama de importanţa acestei lupte. Se pare că în ultimul timp înclină tot mai mult să „vorbească“ de bine despre studenţi. Dar ea nu-şi dă seama că mobilul tuturor convertirilor „logice“ al celor noui se găseşte chiar în zbuciumul studenţimii. Studenţimea de la 1922 şi până astăzi a zguduit necontenit suflete Românilor. Căci să nu ne înşelăm. Nu va reuşi ideea de dreapta în România pentru că a reuşit şi în alte ţări. Dreapta românească trebue ea însăşi să-şi cucerească locul.

Lupta naţionalismului autentic românesc cunoaşte o evoluţie. Ea poate fi admirabil urmărită în „Cranii de lemn“. Mişcarea studenţimii porneşte de la o nelinişte sufletească prevestitoare de mari descărcări.
celui ce se simte străin la
celui ce vede alunecarea p
a naţiunii pe povârnişul pie
astfel au început ciocnirile prin
neînfricate. Au venit apoi
şi victoriile. Moment de ar
două faze istorice este acela
studenţimea s'a rupt definitiv
vechi, cu măsuri jumătate —
Ion I. Moţa ţintueşte acea
cuvintele: „Noi am adus dub
rupturi de lumea veche“ (151
aceasta dădu naştere unui or
luptă naţională bazat pe-o t
racter şi pe-o organizare int
cială, care a repurtat o vict
alta. Legiunea este o organiza
mai mult decât politică, t
modelarea unui nou om. (Pr
înţelegem scoaterea la supraf
pături sufleteşti moleşite,
„Legiunea e o şcoală, în
goastea de ţară nu se învaţă
ci pe teren“. În anul 1933
au început să mişte ţara.
vânt de înoire şi, ca în faţ
purificatoare, lumea bicisni
viţilor la blestemaţii şi-a eşit
În disperare a lovit în cei n
cioşi, în cei mai buni: Vir
rescu; Sterie Ciumeti; Niţ
Dar legiunea n'a murit, că
de la Dumnezeu. Din marea
la care a fost supusă mişca
nalistă românească dânsa a
fătoare. Mai mult. Legiunea
şi faţă de 1933, a devenit
nică. Probleme cari abia au
ţate în 1933 astăzi prind
mai precise. Nu numai a
lumea ne imită, ne plag
aceasta e semn că suntem t
că noi creăm. Toate acest
frământări măreţe se găsesc
cartea comandantului Ion M
gere de popasuri istorice s
lele adunate în volumul „
lemn“. Cine vra să cunoasc
mişcarea de dreapta în Rom
s'o privească din interior. R
astăzi nevoe de-o introduce
ţire, de-o altoire de senti
nu se poate face decât prin
giune de la suflet la sufle
comunitate de vibrare naţior
înoirii româneşti nu poate
ci mai curând deprinsă prin
ţire de afecte, printr'o exe
atitudini, printr'un freamăt
„Cranii de lemn“, pornind de
intuiţie, Ion I. Moţa a rupt
tul său steme de mari năd
le dăruiască neamului sp
dreaptă şi mai bună viaţă r

In drum spre şantier

Sunt patru zile de vară de când ne am luat rămas bun de la satul nostru natal, Valea Stânii. Bine pregătiţi de drum, cu tot echipamentul în spate, legionarii merg cu paşi grei şi apăsaţi ca şi în dimineaţa plecării. De mult am lăsat în urmă câmpia întinsă, cu lanurile de grâu în pârgă, ce păreau nişte covoare aurii, asvârlite pe un fond verde ca frunza de stejar şi acum urcăm mereu la deal printre livezile bogate. In urmă zarea nesfârşită e o panoramă, un miraj. Este miezul zilei şi arşiţa dogoritoare a ascuns orice suflare, încât nici un sgomot nu strică sfânta şi majestoasa linişte a naturii. Iată că după atâtea zile de drum ne aflăm la poalele muntelui Cercelu, care se se ridică uriaş şi ameninţător ca un gigant. Un aer rece şi proaspăt de codru, ne isbeşte în faţă. Innainte, pe cale, merge cu paşi lini un drumeţ, îmbrăcat în port naţional. L-am ajuns şi dându-i bineţe, intrăm în vorbă cu el, pentru a ne lua lămuriri. Era un moş ca de şasezeci de ani, chipeş, cu pletele până la umăr şi cu faţa încă rumenă ca bujorul, cu un corn atârnat după gât. Era Gheorghe a lui Niculiţă, pădurarul.

— Câtă cale mai avem de mers până la Vârful Verde? întrebă grăbit un camarad. — Apoi cum mergeţi dumeavoastră până a fi soarele ca o suliţă de deal, sunteţi acolo. Dar unde vă duceţi?; ori unde lucrează flăcăii lui Codreanu? — Da!, dar de unde ştii lucrul acesta? — Ştiu pentrucă am fost şi eu la ei şi i-am văzut ce fac. Ce dacă d-l primar şi cu d-l şef, ne-au oprit şi ne-au ameninţat, parcă noi ne-am înspăimântat! Doar pentru aceia suntem bărbaţi şi nu umblăm îmbrobodiţi ca femeile, ca să ştim şi noi ce drepturi avem în această ţară. Ei au venit să ne ajute să tragem cu tunul când eram în războiu? Pentru aceia am pierdut în luptă ce aveam mai scump, pe feciorul meu cel mare, pe Cătălin, ca să mă vând la păgâni şi să umblu legat la ochi? Eu m-am dus la Vârful Verde cu Bănică, feciorul meu cel mai mic şi el a rămas acolo, că i-a plăcut prea mult şi m-a rugat să-l las şi pe el să lucreze, cu ceilalţi flăcăi. Deodată moşneagul îşi ridică pălăria şi cu faţa spre cer îşi făcu trei cruci şi zise: — Dumnezeu să-l ţie sănătos pe Căpitanul, şi neamul nostru se va mântui! Acum ne despărţim, căci eu sunt pădurar pe Valea Rea. De colo de la hanul părăsit, al lui Niţichelea, o luaţi pe cărare şi treceţi pe la stâna lui Cocioabă, de aici mergeţi la Ion Táciuleţ, pădurarul şi el o să vă îndrepte spre Pietrele Scrise, de unde veţi da în curând de apa Pecinegii, pe care mergeţi până la Vârful Verde. De acum rămâneţi cu Dumnezeu!

Când am dat mâna cu moşneagul am privit în ochii lui şi am văzut că printre genele rari ce umbreau ochii verzui şi şterşi de vreme, sclipiau, ca nişte stropi de rouă, două lacrămi, ce până la despărţire se desprinseră şi brăzdară obrajii lui rumeni. Aruncai ochii în urmă şi bătrânul stătea neclintit şi pe sub podul palmii ne petrecea cu privirea. Deşi urcam pe o cărare atât de anevoioasă totuşi nimeni nu se simţea obosit. Chiar şi camaradul Ionel, ofiţer în rezervă la infanterie, pe care-l rosese bocancul din prima zi şi mergea în urmă ca un „tambur major" îmbătrânit, acum era înnaintea camaradului Costică Grănicerul, cel ce ne făcea să mergem mai repede când era marş de voie, ca în marşul forţat. Se obicinuise cu drumul şi Nicu, cel mai tânăr legionar dintre noi, care avea fericirea să meargă pentru întâia oară la şantier, fapt ce-l determina să întrebe mereu cum trebuie să se poarte, pentru a nu părea atât de stingher şi pe care îl necăjea Titel, un legionar înnalt şi spătos, spunându-i că trebuie să ia o piatră în gură, cum va sosi şi s'o ţină toată ziua. Priveliştile atât de pitoreşti şi voia cea bună a camarazilor, te fac să laşi departe, de tot departe, lumea aceia mică şi să te urci cât mai sus, spre sferile înnalte ale divinităţii. Toată fiinţa se topeşte şi se transformă, până la transfigurare în elanul, sincer şi nevinovat al tinereţii. Inimele noastre bat în acelaşi ritm şi în ochii tuturor sclipesc aceleaşi dorinţi, iar gândul se îndreaptă pe ţărmuri de ideal spre vremuri mai bune. La Pietrele Scrise am făcut popas. Tocmai când ne pregăteam de plecare deodată cu toţii tresărirăm şi cu ochii aţintiţi şi cu mâinile pâlnie la ureche, am distins un sunet de cântec ce venea de departe din pădure. Indată ne-am lămurit destul. Era un cântec pe care îl iubeam şi pe care îl cântasem şi noi pe cale. Acum se aud bine şi cuvintele:

„Se stinge var, se scoate piatră
Şi din păduri se taie brazi
Şi'n cântece legionare
Lucrează dragii camarazi."

Sunt camarazi şi trebue să treacă pe aici pe la răscruce, mai ales că în partea dreaptă de unde vine cântecul este potecă. Şi aşteptăm. După câtva timp, printre trunchiurile copacilor, începe să apară câte unul şi noi cu zâmbetul pe buze îi numărăm: unu, doi, trei până la treisprezece. Ne-am întâlnit şi ne-am îmbrăţişat, parcă ne cunoşteam de o vieaţa 'ntreagă. Cu toţii simţeam la fel şi un ideal comun ne întâlnise pe acelaşi potecă de munte. Mergeam pe „acelaşi drum". Erau camarazii de la Odăile, cari nu cunoşteau până acum decât pe camaradul Gheorghe Marinarul şi pe fratele lui Constantin, ce mai fusese pe la ei. Am plecat mai departe povestind între olaltă cele întâmplate. La un moment dat cărarea coteşte mult spre dreapta şi îndată ne-am aflat în albia Pecinegii, pe care începem să urcăm. Pecineaga a ieşit ca să ne întâmpine, cu apa limpede cum e cristalul, ce şerpueşte repede printre stâncile acoperite de muşchiu verde şi bătrân, iar în murmurul ei pare că se aud cântecele camarazilor de pe Vârful Verde. Soarele se apropia de asfinţit, aruncând mănunchiuri de beteală ce se strecurau printre desişul brazilor şi se înnecau în undele repezi şi pline de vrajă, freamătul liniştit al codrului concertul pasărilor, ne amuţise de mult pe toţi şi urcam în linişte pe o pantă repede. Când am ajunns în capul priporului au început să se audă ecouri de sunete de topoare. Incă o clipă şi suntem în şantier, izbucneşte o voce dintre camarazi. Ca prin farmec toţi încep să cânte de răsunau codrii:

„Stefan Vodă al Moldovei
Fost-a pe la noi prin munţi
Şi-a găsit, în codrii noştri,
Şoimi viteji, răsboinici mulţi."

Luminişul se vede şi iată că intrăm în el. In faţă ne apare fâlfâind tricolorul înnălţat sus de tot. Echipele de legionari erau împrăştiate pe la diferite ocupaţii. Unii într'o parte ciopleau lemne, alţii aşezau bârnele, alţii dădeau foc la groapa cu var şi nu ştiai unde să te uiţi mai întâi. Aveai impresia că un stup uriaş de albine e în grabă de lucru, pe vremea când înfloresc fâneţele şi salcâmii. Sosiţi în şantier am făcut front şi cu mâinele spre înaltul cerului, ne-am prezentat comandantului, printr'un camarad ce i-a dat raportul. Ca un tunet se aude vocea comandantului Stelian.

— „Trăiască Legiunea şi Căpitanul!"

— „Trăiască Legiunea!" răsună puternic din pieptorile noastre.

ION POTECAŞU

Ci viaţa adevărată e a inspiraţilor. Când pentru întâia dată sufletul omului s'a trezit la viaţa conştientă în lume, turburarea iubirei, a fricei, a mâniei, a necunoaşterei, i-a acordat sufletul liric, religios, politic, ştiinţific, şi gândul care i-a fulgerat atunci în minte, ca şi forma ferbinte, pătrunsă toată de vibrarea vieţii închise într'însa, scurt lapidară, pentrucă vulcanică, a fost expresia vecinic-valabilă, pentru toţi muritorii cari au mai trăit în lume.

VASILE PÂRVAN

Jertfă şi creaţie

Vântul struji cu putere ultimele frunze ale vestejirii, le aruncă în văzduh, sămânându-le peste ţarină. Şi pătate de puţinii stropi din sângele amurgului, ele au scos din gura morţii ultimele svârcoliri de viaţă... Ce curcubeu călători peste sfântul soare petrecându-l la înmormântare? Dacă ţi-i dor ascultă acum apele — apele plâng. Ascultă buciumul la stână — colnicele stau mute. Nimeni nu cântă acum, după înmormântarea soarelui. A intrat în veacuri o ultimă zi de toamnă.

Isus a murit într'o primăvară, şi nu ştiu dece în clipa când se strecoară şi sfârşitul nostalgiei, mă gândesc la blânda răbdare a lui Isus — Golgota.

Prieteni, aţi trăit de-atâtea ori nostalgia ultimei zile de toamnă şi sunteţi cunoscători ai măririi lui Isus. Şi spuneţi, dar nu, nu toţi aţi înţeles că fără asfinţitul soarelui n'ar fi răsăritul lui, fără răstignirea Fiului Omului n'ar fi înviat viaţa cea nouă pentru omenire.

Acest adevăr se poate înţelege căci jertfa e lege a creaţiei. Dar dacă voiţi să vă mântuiţi nu ajunge să înlelegeţi ci trebue să trăiţi adevărul. „Nu tot cel ce zice Doamne, Doamne, va intra întru Împărăţia Cerului, ci acel ce facea voia Tatălui din cer".

Ci tu camarade care te gândeşti la o Românie Nouă, dacă n'ai trăit vremea când legionarii s'au apropiat de Dumnezeu prin jertfă, aşteapt-o cu nerăbdare, ea trebuie să mai sosească. Nu există apropiere de Dumnezeu fără jertfă. Creaţia e un atribut al Dumnezeirii. Tu vei crea o viaţă nouă numai prin ajutorul lui Dumnezeu, deci apropiindu-te de el prin jertfă.

Pe uscat, în mări şi până dincolo de cerurile albastre, înbătrâneşte materia în moarte. Spiritul divin cheltueşte din veac energie, pentru a sămăna tinereţe. Moartea şi ale ei rezistă cu înverşunare. Popoarele pornite spre moarte nu regăsesc fără jertfă calea mântuirii. Opera Mântuitorului e lumină nouă. Iar cei deprinşi cu umbra se feresc de lumină. Lumina n'a răzbit niciodată în lume fără jertfă şi muncă, fără luptă cu lumea. Deaceea cu cât jertfa şi munca vor fi mai mari cu atât mântuirea va fi mai aproape, şi pentru mai mulţi. Mântuitor înseamnă o mare capacitate de curăţenie şi jertfă. În domeniul social Mântuitorul e creator. Şi Creatorul adevărat e gata oricând să se deie jertfă pentru opera sa.

Totuşi sunt destui cari doresc reînvierea neamului românesc, dar fără jertfă, fără a se pregăti ei înşişi de moarte. Sămânţa aruncată de ei va cădea pe piatră.

Sunt alţii cari nu se dau jertfei, total, aşa cum pretinde Dumnezeirea, ci ascultă de diavolul poruncilor străine, ei nu ştiu în ce mod să-şi închine viaţa lor neamului. Munca lor e zadarnică. Sămânţa aruncată de ei va cădea între spini.

Ci tu camarade fii mai departe gata de jertfă, aşa cum ai fost până acum. Şi roagă-te lui Dumnezeu să poţi suferi pentru neamul tău. Caută cărările pe care vei găsi mai multă suferinţă, nu umbla pe drumurile uşoare şi bine bătute, cari duc la pierzare. Iar ultima ta dorinţă să fie jertfa totală pe câmpurile de onoare ale istoriei româneşti. Cu cât vei suferi mai mult, cu atât mai deplină va fi România legionară. Şi sămânţa aruncată de tine va cădea pe pământ bun, dând rod însutit.

GEORGE MACRIN

CRONICI

LITERARE

■ „Romanul furnicii" — de Lascarov-Moldovanu — reuşeşte să realizeze o teză interesantă. Spaţiul nu ne permite să analizăm aici această carte. Vrem, însă, să-i subliniem cu hotărîre importanţa etică. ■ „Portrete lirice" a d-lui Ion Pillat e un subtil jurnal de poet. Sunt, în cartea d-lui Ion Pillat, propoziţiuni, cari suplinesc un poem. In ce priveşte „Poeme într'un vers", le comentăm la pagina... poeziei. ■ „Omul gol", de Dan Petraşincu, sufocă prin lungimi nepermise şi stil rupt. „Părintele Pricup", deşi nemorală, e singura piesă realizată din volum. Totuşi, Dan Petraşincu ne-ar putea da lucruri bune, cândva. Numai c'ar trebui să renunţe la mereu aceleaşi cupluri amoroase. ■ „Viaţa Spătarului Milescu" încercată de d. Radu Boureanu, e îngrozitor de poetică. ■ Damian Stănoiu ghiceşte, fără să vrea, în „Luminile satului", că excesul de politică nimiceşte societatea noastră rurală. Care poate fi salvarea satului, dacă nu legionarismul, căci doar el — prin uniformizarea politicei, — o distruge? ■ Dan Botta are, în „Limite", sunetul pur al fluerului ciobănesc, pe buzele lui Apollo. ■ Am răsfoit cu interes manualele de limba română ale d-lui profesor C. Loghin. Fără să fim specialişti, credem că ele sunt cele mai bune. Aplaudăm în special publicarea „Spătămânei luminate", în manualul de clasa IV-a, precum şi locul dat scriitorilor bucovineni. Pentru o nouă ediţie, am avea câteva sugestii, referitoare la C. Berariu şi, poate, d. prof. C Loghin va ţine cont de ele. ■ Un cuvânt drept trebuie spus, aici, despre d. Eugen I. Păunel. D sa, cu o râvnă binecuvântată, a dus biblioteca Universităţii la o organizare adevărat occidentală. ■ Ultimul număr al „Însemnărilor sociologice" aduce o bibliotecă 'ntreagă de ştiinţă şi o lacră cu note. Semnează d-nii: prof. André Joussain, prof. univ Traian Brăileanu (o mare lecţie politică), George Macrin şi Teodor Fecioru. În numărul viitor, vom vorbi pe larg despre „Însemnări sociologice". ■ Am primit la redacţie câteva poezii de d. Ionel Ferlei. Deşi nu sunt publicabile, ele şi-ar avea, totuşi, rostul recitate; sinceritatea lor convinge. Am primit şi „O doină..", povestire de d. Pamfil Brădişor. Sămănătorismul ei e cam desuet, însă — dacă autorul s'ar lăsa convins să lucreze mult — suntem siguri c'ar reuşi să se impună în literatura bucovineană. În ce priveşte poemul d-lui A Fochi, îl vom reproduce în numărul viitor, la note. ■ Ştefan Ion George ne prezintă în „Argo" o poezie personală, prin care inaugurează în mod fericit o lirică intelectualistă mai mult decât demnă de reţinut. ■ Romanul „Fortul No. 13" de d. Dragoş Protopopescu a întimpinat o critică total neînţelegătoare, chiar când a „lăudat" cartea Domniei-Sale. În unul din numerele viitoare, ne vom arăta pe larg părerea. ■ Urât au mai intrat în panică „publiciştii" dela „Cretinul liber". T. T.-B. sau prostu' lu' Pauker (care i s'a aşezat într'o zi, din pură distracţie, pe cap, deranjându-i şuruburile creerului) înjură — cu o eleganţă de madamă fanată la tripourile Honigmanilor — în tot ce e rumânesc. Îi asigurăm pe T. T.-B. că svârcolelile lui ne amuză. Dacă am avea cu cine să stăm de vorbă (pe un T. T.-B. îl pui la punct, însă nu discuţi cu el), l-am întreba dacă vrednicul preot Teodorescu, tatăl lui, nu se svârcoleşte în mormânt — căci ce poate fi mai dureros pentru un tată, decât să vadă că fiul său a devenit o scârnăvie, pe care toţi oamenii detreabă trebuie s'o scuipe? ■ Camaradul Vasile I. Posteucă a terminat selecţionarea materialului liric al regretatului Mihai Horodnic. Poemele luceafărului arborosean vor apare la ICONAR, în decursul verii, — ca, la toamnă eventual, camaradul Barbu Slușanschi să ne pregătească o ediţie din lirice lui Constantin Berariu, pe nedrept uitatul nostru poet. ■ Tot la toamnă, vor apare primele cărţi de proză ale ICONAR-ului. ■ Tânărul I. Marţolea va apare, în editură proprie, cu o monografie asupra cătorva mănăstiri bucovinene. ■ Să anunţăm, cu un ceas mai devreme, şi revista prietenului nostru Pompeiu Atanasiu, care va apare cu colaborările elitei învăţătoresti din Bucovina.

■ ICONAR-ul sadus şi el jertfe. Încă nu prin legiunei, însă da prin spiritul românesc. Ion Roşca a murit fără ca prietenii lui să-i fi arătat vre-o înţelelegere. Multă amărăciune trebuie să fi fost în urma lui, peste care clădim, acuma, biserica înalţilor noştri luceferi. George Stratoiu doar că n'a fost omorât de cei, cari aveau datoria să-l salveze. Câte pietre n'au aruncat — atâţia profitori! — asupra acestor doi arhangheli ai nopţii!

■ Fiindcă moartea lor n'a fost zadarnică — oare nu e un mit al lor? — să ne strângem şi mai mult în şi între noi. Când avem morţi, nu se cuvine să fim prea vii, ca nebunii, cari joacă lângă cadavre. Altceva nu trebuie să mai spun. Poate atât: va veni şi rândul nostru. Dar nu ne e teamă. Sângele nostru e luat din ţărna rumânească — şi se cade să curgă pentru crescutul mai frumos al stejarilor.

MIRCEA STREINUL

MUZICALE

■ Societatea filarmonică, de care n'am avut vreme să ne ocupăm, îndeajuns, pentru a-i determina un rol în cultura românească, a dat în decursul lunei Mai un concert de muzică de cameră. Au cântat numai profesori, dând astfel interpretării o semnificaţie ce iese din comun, din ceeace putem considera succesul obicinuit al unei producţii şcolare. Această prezentare a corpului profesoral, ca un act de bravură, pune, cum nu se poate mai clar, seriozitatea pregătirii lui, în lumina căreia se poate vedea şi ce se petrece dincolo de rampă, în aşezământul de educaţie muzicală al societăţii filarmonice. Trebuie să recunoaştem acestui corp profesoral o grijă, oarecum pripită, aproape suspectă, de a excela prin producţii. Dece? Pentru a menţine în public, în faţa lumii, o impresie de activitate febrilă. Dar tocmai aceste ieşiri au descoperit golurile de cari suferă pregătirea acestui corp profesoral mai mult decât trebuia. Ca exponent al acestei activităţi de propagandă a luat fiinţă quartetul filarmonic, compus din d-nii Flor, Körner, Krzyzevschi şi Tischler. In afară de d. Krzyzevschi a cărui pregătire o cunoaştem, noi nu suntem lămuriţi asupra pregătirii profesionale ce o au aceşti domni, cum n'a fost lămurit nici ministerul când aceştia au cerut aprobarea de funcţionare. D-nii Flor şi Körner au fost elevi la conservatorul nostru de stat, pe care nu l-au isprăvit însă. După o epocă de stagnare i-am văzut cocoţaţi în rangul de profesori ai societăţii filarmonice, având pe mâna lor soarta unei întregi generaţii de violonişti. Or din felul cum se prezintă aceşti domni în public reiese limpede că domniile lor nu-şi stăpânesc cinstit instrumentele, nu cunosc principiile fundamentale cari călăuzesc mânuirea lor, cum s'a putut vedea şi în execuţarea incoherentă şi fadă a quartetului de Grieg. Quartetul filarmonic? O închegare de diletanţi, care cu cele ce ştiu nu pot face faţă chemării de educatori ai muzicii. Conducătorii instituţiei să judece! Inainte de a se pune problema românească a acestei şcoli, trebuie să gândim la o purificare a cadrelor de educatori prinşi cu arcanul. ■ Cu totul în altă lumină apare munca ce se duce în conservatorul de muzică şi artă dramatică. Aci accentul a fost pus dela început pe educaţie şi rezultatul nu s'a putut vedea decât la sfârşitul anului şcolar, în seriozitatea cu care s'au ţinut examenele. Desfiinţat de stat, care în cazul de faţă a gândit prin capul de toval a unei fosile istorice, dar totodată purificat şi de elementele certăreţe şi rele, conservatorul actual renaşte din propria lui cenuşă. Pus sub conducerea d-lui George Pavel, unul din cei mai buni organizatori din câţi cunoaştem, el va merge înainte şi se va consolida pe linia unei vieţi româneşti. Am tăcut un an întreg fără să scriem nimic, un an de îndârjită şi tăcută muncă, pentru a spune răspicat că lucrul făcut a fost bun şi cinstit şi că această instituţie rămâne şi mai departe primul aşezământ de educaţie muzicală din Bucovina. Am ascultat clasele d-lor profesori Tit Tarnavschi, Alexandru Garabet, George Pavel, Hedviga Haliţchi şi Liviu Halip — acesta din urmă s'a impus ca eminent profesor de cânt şi umple un gol resimţit de mulţi ani în oraş — şi am constatat temeinicia cu care s'a făcut educaţia, progresul către desăvârşire al elevilor. Personalităţi locale — cum este I.P.S S. Visarion — au ascultat şi au rămas surprinşi de spiritul de înaltă artă care stăpâneşte instituţia. S'a impus aci o mentalitate. Nu sprijinul oficial, ci munca din lăuntru dusă cu spirit de jertfă creiază o instituţie de cultură menită se reziste veacurilor.

LIVIU RUSU

SOCIALE

■ Am putut vedea cu prilejul conferinţei d-lui Ion Petrovici, ţinută la Teatrul Naţional cernăuţean, în seara de 6 Iunie crt. ce prăpastie desparte lumea veche de cea nouă. Conferenţiarul a vorbit despre „Umanitate şi naţiune", cu raţionalismul rece al trecutului, lunecând la suprafaţa lucrurilor, fiind la urma urmei frivol în căutarea amuzamentului cu orice preţ. Cât de altfel, cât de rupt din sufletul nostru ne-a vorbit astă-iarnă Radu Gyr! Cu cât mai departe decât bătrânii suntem noi tinerii în conceperea şi trăirea naţionalismului! Singurele cuvinte mişcătoare din toată seara au fost ale vicepreşedintelui „Arboroasei": „Azi, când se serbează ziua restauraţiei, sărbătoarea tineretului, conducătorii noştri stau în închisoare (la Târgu-Mureş!), vă rugăm să ne vorbiţi de durerile noastre". Domnul profesor, curajos, s'a ferit de orice aluzie, şi a glumit elegant despre problemele care nouă ne ard sufletul. Zadarnic! Cine mai vorbeşte astăzi despre naţiune necopleşit de flacăra sfântă, nu ne mai poate satisface. Iar naţionalismul însuşi nu poate aştepta nimic dela el.

■ La inaugurarea unor case de odihnă universitare dela Cernauca, Rectorul Universităţii din Cernăuţi, ca răspuns la cuvintele camaradului Lauric, preşedinte al Centrului, a spus studenţilor aşa: „Noi am căutat să nu combatem părerile şi direcţiile Dv. E bine chiar ca tineretul să meargă pe căi diferite, dar să ne întâlnim la ridicarea acestei ţări". Dar mai departe: „Ţara aceasta nu poate ajunge la desăvârşirea ei pe alte căi decât acelea care ne îndeamnă la supunere către Rege, pentrucă în ţara aceasta nu este loc pentru alt conducător, pentru alt căpitan, decât M. S. Regele*)". D. Rector vrea deci să prindă doi iepuri deodată: să câştige încrederea de sus prin linguşire, şi să discrediteze pe Căpitan printr'o stupidă insinuare. Numai că monarchismul brătienist al d-lui Rector rămâne suspect pentru totdeauna, iar proaspetele îndemnuri de ataşament la persoana M. S. Regelui nu fac să se uite buclucaşele declaraţii comise la reîntoarcerea M. S. Regelui în ţară. In ce priveşte credinţa noastră în Rege şi în instituţia monarchică, atât prietenii cât şi duşmanii ştiu prea bine că, împreună cu credinţa în Hristos şi în Naţiune, ea formează piatra de temelie a concepţiei de viaţă legionară. Nu e departe ziua care va dovedi că Legiunea şi Căpitanul sunt adevăraţii servitori ai regalităţii române, precum ai lui Hristos şi ai Naţiunii.

■ Cei cari au stat de vorbă cu gospodarii aduşi din toate colţurile ţării în satul românesc dela expoziţia lunii Bucureştilor, au simţit două lucruri: încântarea pentru vrednicia şi deşteptăciunea acelor minunate „mostre" ale poporului nostru, care pe întinsul ţării se vădeşte atât de omogen ca structură sufletească şi intelectuală; şi hotărârea dârză de a nu lăsa pradă acest neam superior nici otravei păgânilor pripăşiţi, nici înstrăinaţilor hrăpareţi de prin târguri, cari îi fură munca şi-i nimicesc sufletul. Cum spunea Muscceleanul cel isteţ: de-om înteţi dârzenia rumânească, vom păstra tărîmul bogat, neamul curat şi sufletul creştin.

BARBU SLUŞANSCHI

*) „Universul" din 3 Iunie.

INSEMNARI

■ Prin voința bunilor români dela cârma țării au fost suprimate admirabilele publicații legionare „România Creștină" dela Chișinău, „Vestitorii" și „Reacțiunea" dela București. Domnii aceia sunt de părere că la noi în țară numai jidanii dela stânga au voie să scrie și să tipărească, și au suprimat publicațiile noastre ca să nu deranjăm „desfacerea" pe piață a ideilor comuniste, prin monopolizarea atenției publice de către naționalismul nostru subversiv. Iar noi suntem încredințați că botnița peste conștiința elitelor românești și creștine ale țării nu va dăinui multă vreme. ■ Țară creștină zic ei că este asta, în care foile luptătoare în numele lui Isus sunt nimicite, iar otrava păgână a celor cari de veacuri dușmănesc pe Mântuitor sau a celor cari din cinism snob l-au uitat, se întinde din ce în ce mai lăfăită peste țară. „Politica violenții" este păra ce ni se aduce, cașicum credinței drepte creștine nu i se cade să fie luptătoare, ci numai miel de jertfă al fiarei spurcate, a cărei prefăcută blândețe ucigătoare cinstea noastră n'o cunoaște. ■ Ocârmuitorii spun toți că-s buni creștini, toți se bat în piept și fac parăzi cu mulțime mare de copii și tineri. Iar pe cei ce luptă de fapt pentru domnia credinței creștine în cugetul tuturor, în fapta fiecăruia și în rânduiala țării, tot ei îi prigonesc și-i judecă strâmb. ■ Nimiciți cuvântul nostru scris, stârpiți trupul nostru pieritor, credința nu veți nimici-o, cum vă va nimici odată Dumnezeu pe voi pentru nelegiuirea voastră de luători în deșert ai credinței lui Isus! ■ Ultimul număr al „Paginilor Literare" aduce recenzia obiectivă a două volume de poezie bucovineană apărute în acest an, dându-se fiecăruia din poeții de care e vorba, locul ce i se cuvine. Domnul Murășanu dovedește, după N. Roșu, cea mai subtilă pătrundere a „Tarot"-ului lui Mircea Streinul, pe care-l așează pe drept cuvânt în fruntea emulilor săi locali. ■ Am remarcat în vitrinele cernăuțene un volum de poezii, și ne-a isbit coperta mimetică: decorată roșu în vitrine jidovești, verde în cele creștinești. Mimetismul se cam întinde și în interior, după un vechi nărav al autorului, care are recolta poetică tot atât de variată pe cât mai mulți poeți a citit ca să se inspire. ■ Cei ce vor să se documenteze asupra înțelesului recentelor alegeri din Franța, vor ceti cu interes în numărul viitor (3), al „Însemnărilor Sociologice", revista de autoritate științifică a domnului Prof. Univ. Traian Brăileanu, articolul trimis de prețiosul ei colaborator d. André Joussain, profesor de filosofie la Périgueux, laureat al Institutului. Din caracterizarea partidelor de stânga pe care o face d. Joussain, cu deosebire cea a radicalilor, se vădesc izbitoare analogii cu partidul internațional-țărănesc dela noi. Recomandăm cu toată căldura lectura acestui articol.

B. S.

■ Un tânăr preot din Cuciurul-Mare, ne refuză Iconarul, de teama de a nu fi „suspectat de șeful de post". Apoi bine Părinte, probabil D-ta nu știi că'n țara românească e cenzură și stare de asediu, și lumea scrie fără frică de a fi suspectată. Scrisul nostru n'o fi el la înălțimea cerințelor tuturora, dar despre buna noastră credință nici dușmanii noștrii n'au ce obiecta. Dar D-ta care ești preot știi mai bine decât noi că „autorităților celor mai înalte" nu întotdeauna le-a plăcut lumina adevărului. Știm și noi că șefii de post urmăresc ziarele naționaliste, dar ne doare când vedem preoți români, ferindu-se de adevăr din această pricină. Nu cu asemenea sentimente s'a mândrit preoțimea bucovineană înainte de războiu. Dacă cineva are totuși anumite resentimente față de noi, să ne-o spuie curat, căci cu atitudini ca ale tânărului preot dela Cuciur, nu se respectă autoritățile — ba din contra, se renunță la autoritatea bisericii, care în istoria românească a contat mai mult decât autoritatea șefului de post. Când Doamne nu vom mai suferi de asemenea umilitoare dureri?

G. M.

■ Anul acesta au avut loc alegerile de noui membri ai Academiei Române. S'o mărturisim dela început: ele ne-au nedumerit. Nu vom putea înțelege niciodată ce caută un G. Topârceanu în înaltul for cultural al României și dece, nici până astăzi, de nu știu cât timp, n'a mai fost acceptat un preot ca membru. Ne întrebăm fără ascunsuri: Biserica, oare, n'are oameni destul de capabili, ca să poată participa la luminile Academiei? Părerea noastră e că da! Atunci, cum se face că profesori de circulație spirituală mai mult decât europeană, ca d-nii Dr. Vasile Gheorghiu sau Dr. V. Tarnavschi, Dr. V. Loichiță (care a veghiat desvoltarea minunatului dogmatist, N. Popoviciu, actualul Episcop al Clujului) sau Dr. Valerian Șesan nu sunt, încă, niciunul, membri ai Academiei? Oare d-nii profesori Dr. Domițian Spânu și Dr. Simion Reli n'au depășit demult diferiții topârceni științifici și literari, cari se cocoțează unde e locul altora? Apoi deh! Se pare ca lucrurile acestea au o ciudățenie a lor, mare detot. Noi indicăm faptele, DAR E DE DATORIA ALTORA SĂ SE SESIZEZE! E deajuns cât a fost ținută în rol de cenușăreasă teologia. ■ Încă: G. Călinescu a fost laureat cu premiul Hamagiu. Pentruce? Pentrucă ne prezintă, în solda Satanelor dela „Adevărul" un Eminescu incolor? Mister sau așa ceva. ■ Și iar, tot cu premiile: au fost laureați diverși icși și igreci ca Stamatiad — pentru niște romanțe răsuflate sau pentru tratate aproximativ indiferente, ca, în acelaș timp, un Leon Țopa să rămână nepremiat cu „Universitatea" lui „țărănească". Știm cine și-a vârît coada în chestia asta de ... sociologie. De Gusti.. bus non est disputandum ■ Intr'o anumită Bucovină, unde reclama a devenit asurzitoare, nu s'a spus nimic despre d-na Dr. Silvia Bălan, al cărei studiu asupra lui D. Angel e un model expunere. Literatura noastră de specialitate s'a îmbogățit cu o lucrare de valoare, — mult deosebită de atâtea monografii, cari apar în niște edituri zăpăcite și cari nu fac decât să improvizeze acolo, unde e nevoie de o muncă onestă ca a doamnei Dr. Silvia Bălan. ■ O simpatică șezătoare s'a ținut de curând la cercul cultural c. f. r. D. I. Sârghie știe recita frumos. Mica Ioana Gogan și Schally-junior a fost bucuria sălii. D. prof. Krzyzevski dirijează convingător, iar d. prof. Liviu Rusu prelucrează cu succes materialul vocal, care i s'a încredințat. D. prof. Petre Toma a vorbit ca la o zi mare, D-nii ingineri Gogan și Schally au dovedit dinnou câtă dragoste au pentru ceferiști. Nu mai știm ce decorații să le dăm. ■ Puțin cunoscut în orașul nostru, e scriitorul bucovinean prof. Turtureanu, al cărui roman „Șomerii" prezintă pagini vii de sbucium și mult idealism. Teza e bine susținută și stilul curat. Modest, d. prof. Turtureanu evită reclamagismul și bine face! Cartea D-sale e vie și, deaceea, va isbuti să rupă tăcerea din jurul ei. Noi ne bucurăm că am fost primii, cari am descoperit-o. In orice caz: e primul roman bucovinean. ■ Cântăreața Vera Mora, despre care se știe mai mult în străinătate decât la noi, e probabil să ne vină la toamnă într'un turneu cu opera din Cluj. Un nou prilej de verificare a entusiasmului nostru pentru distinsa artistă, care ne duce cântecele în Cehoslovacia, unde e prețuită, și stimată. ■ O carte puțin discutată (tot clicele, sirecele!), a fost și aceea — de călătorii — a d-lui Tcaciuc-Albu, care, deși profesor de chimie, ne-a desvăluit captivante însușiri de prozator. Vom reveni. ■ „Czernowitzer Deutsche Tagespost" nu se desminte. S'o țineți minte: acest ziar e un admirabil instrument de anticomunism. „C.D.T." duce o luptă dârză, care trebuie încurajată și secondată. Cei ce vor lectură germană, s'o cumpere. E o gazetă cinstită, creștină. N'are urdori ci bun simț, n'are perciuni, ci credință într'un destin național românesc. S'o citiți și Vă veți convinge. Aș vrea să cunosc numele admirabililor gazetari dela „Czernowitzer Deutsche Tagespost", ca să-i înscriem, frumos, aici — în paginile acestea verzi de speranță și primăvară. ■ Oare cine se va gândi să scrie povestea acelui minunat Cuciurul-Mare, unde flăcăii rumâni și-au împodobit dreptul inimii cu chipul Căpitanului, unde fără teamă de „onor. autorit." se cântă despre învierea neamului și unde, din colinele Dumbrăvii Roșii până la pădurile Flondorenilor, răsună țăria legionară. Măi flăcăi, cu cari am copilărit prin miriștile de toamnă aurie și arătura de primăvară binecuvântată, ca voi o să fie peste puțin toată Arboroasa noastră! Numai cântec verde și chiot legionar.

M. S.

REDACȚIONALE

■ Cărțile, revistele și manuscrisele se vor trimite pe adresa camaradului prof. Liviu Rusu, în Cernăuți, str. Eminescu, 15. ■ Secretariatul de redacție al revistei noastre e făcut de camaradul Mircea Streinul. ■ Recenzăm toate cărțile și revistele primite la redacție. ■ La ICONAR au apărut „Intrarea în pădure" de Aurel Marin și „Divertisment" de M. Streinul. ■ ICONAR apare odată pe lună. Abonamentul anual e de Lei 60.— An. I, No. 10; 15 Iunie 1936.

Tipografia „Mitropolitul Silvestru" Cernăuți, Piața Unirii No. 3 (Palatul Național)